

Kulturdepartementet
Leveres kun elektronisk

Deres ref.: 17/3788

Oslo, den 5. januar 2018

Redd Barnas høringsuttalelse til ny trossamfunnslov

Redd Barna viser til høringsbrevet med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn, og ønsker med dette å gi noen helt korte innspill.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse og overvåking av barns rettigheter som nedfelt i FNs barnekonvensjon. Norgesprogrammet i Redd Barna arbeider for styrking av barns rettigheter i Norge, og overvåker brudd på barnerettighetene med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Barn og unges deltakelse og innflytelse er et arbeidsprinsipp for oss, og i vårt arbeid for å styrke barns rettigheter i Norge har vi særlig fokus på å lytte til barn og unge selv og å løfte fram deres stemmer.

Redd Barna har i flere år gjennomført prosjekter hvor vi har dokumentert erfaringene og meningene til unge som har bakgrunn fra strengt religiøse miljøer. I 2016 og 2017 gjennomførte vi, sammen med Hjelpekilden, to workshops med rundt 30 unge mennesker i alderen 16 til 25 år, med bakgrunn fra både kristne og muslimske miljø. Disse delte sine erfaringer, refleksjoner og synspunkter knyttet til det å vokse opp i slike miljø. Sitatene i denne høringsuttalelsen er hentet fra disse workshopene.

1. Overordnet om barnerettighetsperspektivet og barn og unges medvirkning

«Jeg skulle ønske at jeg lærte om mine rettigheter når jeg vokste opp»

I tillegg til at barn er omfattet av både FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon, så er deres religionsfrihet særskilt hjemlet i FNs barnekonvensjon (BK) art. 14. Barns religionsfrihet er nært knyttet til foreldrenes, og foreldrenes veiledningsrett spiller også inn. Ikke sjelden må rettighetene til foreldrene veies opp mot rettighetene til barnet. Det som uansett er sikker rett, er at barn skal få anledning til å uttrykke og få vektlagt sine meninger. Dette gjelder ikke bare i forholdet mellom barn og foreldre, men også mellom enkeltbarn eller barn som gruppe og det offentlige, inkludert i beslutningsprosesser på nasjonalt nivå, for eksempel ved utarbeidelsen av nye lovregler.

Når det gjelder det overordnede, så støtter Redd Barna Barneombudet i at vi savner både et barnerettighetsperspektiv og barn og unges egne perspektiv og synspunkter knyttet til loven som helhet samt de forslag som berører barn direkte og indirekte. Barn har rett til å bli hørt i saker som angår dem, også når det utarbeides nye lover. Videre har mange barn og unge erfaringer som vil bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag ved utformingen av ny lov. Redd Barna mener derfor at departementet bør legge særlig til rette for at barn og unges synspunkter blir hørt om det foreliggende lovforslaget, eksempelvis når det gjelder

forslag til aldersgrenser. I tilknytning til dette opplever vi også at det ikke er gjort tilstrekkelige vurderinger av hvilke konsekvenser ulike forslag vil ha for barn, slik det også er påpekt av Barneombudet.

«Vi lærte at Satan har direkte kontakt over tankene våre, og at vi skulle være redd våre egne tanker. Når de som vil hjelpe meg sier at jeg må «tenke logisk», så er det ikke så lett, for jeg er jo vant til å ikke tørre å stole på mine egne tanker. Når det handler om himmel eller helvete, så styrer frykten såpass mye at man ikke tør å stole på logikk eller egne tanker. Derfor tør jeg heller ikke si det jeg mener, for angsten for helvete er så stor.»

2. Om de enkelte forslagene

Redd Barna er positive til at den nye loven også skal omfatte Den norske kirke. Vi er enige med Barneombudet når det gjelder deres kommentarer knyttet til aldersgrenser og samtykkekrav. Vi er også enige i deres etterlysning av barn og unges stemmer i saken. Det er gode grunner som taler for opprettholdelse av dagens regler, men også for lovendring. Spesielt når det gjelder samtykkekrav for barn mellom 12 og 15 år. Videre fremstår reglene som lite konsistente, som Barneombudet påpeker. Det er da nedslående at man ikke har lyttet til barn og unge med egne erfaringer om dette. Det er på denne bakgrunn umulig å si at saken er godt nok opplyst til å ta endelig stilling til dette. Redd Barna vil derfor anmode departementet om å utrede dette nærmere, med særlig fokus på at barn og unges egne erfaringer og synspunkter bør inngå i lovproposisjonen.

I forlengelsen av dette støtter Redd Barna også Barneombudet i at det er et åpenbart behov for en helhetlig gjennomgang av aldersgrensene for barns selvbestemmelse, og også medbestemmelse, i barneloven og i særlovene.

Videre støtter vi Barneombudets anmodning om at det bør innarbeides i § 2 andre ledd i loven at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i handlinger som berører barn jfr. barnekonvensjonen artikkel 3, samt at bestemmelsen om barnets rett til medvirkning bør endres slik at det vises til barnekonvensjonen og ikke barneloven.

«Jeg fikk ikke lov til å være et barn»

Vi støtter at trossamfunn får en redegjørelsesplikt når det gjelder barns rettsstilling, og dessuten at forholdet til FNs barnekonvensjon (BK) bør tydeliggjøres i vilkårene for å motta statstilskudd. Dette gjelder eksempelvis barnekonvensjonens artikkel 6 om barnets rett til liv og utvikling og artikkel 19 om barnets rett til beskyttelse mot alle former for vold, men også andre artikler slik Barneombudet fremholder.

En skjerpet rapporteringsplikt i lys av innholdet i BK, vil synliggjøre barna i trossamfunnene, vil tydeliggjøre hva skadelig praksis er i lys av barns rettigheter, og vil kunne bidra til avdekking av slik skadelig praksis. I tråd med dette er vi også enige med Barneombudet i at det vil kunne ha negative konsekvenser for barn at det kun er de over 15 år som blir registrert med tanke på tilskudd. Dette bør derfor utredes nærmere og det bør gjøres en barnekonsekvensvurdering.

«Jeg hadde urene tanker»

Redd Barna støtter også en lovfesting av krav om politiattest for tilsynspersoner i trossamfunn. Dette er en av anbefalingene vi fikk gjennom våre workshops med ungdommer og unge voksne fra strengt religiøse miljøer. Flere av dem fortalte om ulike krenkelser de var blitt utsatt for av tilsynspersoner fra menigheten/trossamfunnet. Blant annet fortalte flere om at de ble utsatt for «avhør» om eventuelle seksuelle erfaringer og mistanke om andre handlinger som ikke var forenlige med trossamfunnets moralkoder. I en slik situasjon er barnet svært sårbart, og vandelskontroll kan bidra til et minimum av kontroll på de som har slik kontakt med barnet.

Avslutningsvis ser Redd Barna frem til den varslede Stortingsmeldingen om tros- og livssynspolitikk, og vil oppfordre myndighetene til å særlig involvere og lytte til barn og unge i arbeidet med denne Stortingsmeldingen, særlig med tanke på deres selvstendige rett til tros- og religionsfrihet, deres rett til å uttrykke egne meninger og bli hørt, og deres rett til beskyttelse mot fysisk, psykisk og seksuell vold.

Med vennlig hilsen

Redd Barna

Sara Eline Grønvold

Spesialrådgiver barns rettigheter

Grete Vandvik

Seniorrådgiver barns rett til å bli hørt

Thale Skybak

Seksjonsleder Norgesprogrammet

Dette brevet er digitalt godkjent.

